

Asia: VN/25041/2020

Henkilötunnusjärjestelmän uudistamista koskevat säädös- ja muut ehdotukset

Luonnos hallituksen esitykseksi

Yleiset huomiot esityksen tavoitteista

Suhtaudumme esityksen tavoitteisiin pääosin myönteisesti. Uutta yksilöintitunnusta pidämme kuitenkin tarpeettomana.

Huomiot mahdollisuuteen saada henkilötunnus jo Suomessa oleskeluun oikeuttavaa lupaa tai rekisteröintiä koskevan hakemuksen perusteella (1. lakiehdotuksen 9 ja 22.2 §)

-

Huomiot mahdollisuudesta tallettaa ulkomaalaisen henkilön tiedot väestötietojärjestelmään ulkoisen palveluntarjoajan oleskelulupa-asiassa tekemän henkilöllisyydestä varmistumisen perusteella (1. lakiehdotuksen 22.3 §)

-

Etärekisteröintimenettelyä koskevat huomiot (1. lakiehdotuksen 9 a–9 d ja 34 a §)

Pidämme hyvänä, että etärekisteröinnin avulla voidaan aikaistaa henkilötunnuksen saantia. Näin voidaan myös vähentää keinoitunnusten tarvetta, jos Suomeen töihin saapuvat pystytään ohjaamaan etärekisteröitymään ennen Suomeen saapumistaan.

Etärekisteröityjen henkilöiden tietojen käyttö pitää olla mahdollista niille organisaatioille, jotka tarvitsevat tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen. Siksi pidämme hyvänä, että lainsäädännöllä ei määritellä, missä palveluissa tai organisaatioissa etärekisteröityjen henkilöiden tietoja voidaan käyttää, vaan käyttötarkoitus arvioidaan aina palvelu- ja organisaatiokohtaisesti.

Sujuvan tietojenvaihdon turvaamiseksi on tärkeää, että viranomaiset ja muut keskeiset toimijat ottavat etärekisteröidyt henkilöt järjestelmiinsä koordinoitusti ja mielellään yhtäaikaisesti. Tämän takia ehdotamme muutoksen voimaantulon siirtoa kahdella vuodella eteenpäin esitetystä

voimaantulopäivästä 1.1.2023, jotta kaikki tahot pystyvät tekemään tarvittavat muutokset järjestelmiinsä.

Sukupuolineutraalia henkilötunnusta koskevat huomiot

Esitetty tapa henkilötunnuksen sukupuolisidonnaisuuden poistamiseksi on mielestämme kannatettava. Haluamme kuitenkin tuoda esiin, että muutoksesta aiheutuu työeläkealalle merkittäviä kustannuksia, sillä sukupuolietoa tarvitaan työeläkevakuuttamisessa monessa toiminnossa ja nykytilassa työeläkejärjestelmissä henkilön sukupuoli päätellään henkilötunnuksesta. On tärkeää, että sukupuolieto on jatkossa työeläkealan saatavissa VTJ-järjestelmästä erillisenä tietona.

Uutta yksilöintitunnusta koskevat huomiot

Emme pidä uutta yksilöintitunnusta tarpeellisenä, eikä työeläkealalla ole suunnitelmia sen käyttöönotosta.

Esityksen mukaan yksilöintitunnuksen käyttöönotto on vapaaehtoista nykyisen henkilötunnuksen säilyessä sen rinnalla. Pidämme tätä käytön vapaaehtoisuutta keskeisenä asiana, jos yksilöintitunnus otetaan käyttöön. Käytön vapaaehtoisuus pitää taata pitkälle ensi vuosikymmenelle. Samalla pitää varmistaa nyt esitetyn periaatteen säilyminen, että yksilöintitunnuksen käyttöönottava organisaatio vastaa tiedonvaihdon järjestämisestä niiden organisaatioiden kanssa, jotka eivät omassa toiminnassaan käsittele yksilöintitunnusta.

Hankkeen aikana ei ole selkeästi kuvattu, mihin uutta yksilöintitunnusta tulisi käyttää ja mitä sen mahdollinen ensisijaisuus tarkoittaisi. Pidämme suurena riskinä, että yhteiskunnassa ajaudutaan yksilöintitunnuksen käyttöön pakkotahtisesti ilman riittävää koordinaointia. Tästä aiheutuisi monia ongelmia organisaatioiden välisessä tietojenvaihdossa ja huomattavasti lisätyötä rinnakkaisten tunnusten hallinnoimisessa. Riittämätön siirtymäaika kasvattaisi entisestään tietojärjestelmäkustannuksia, jotka ovat hallitussakin muutoksessa erittäin suuret. Yksistään työeläkealan käyttöönottokustannuksiksi on arvioitu 23 miljoonaa euroa.

Jos uusi yksilöintitunnus halutaan käyttöön, pitää asia valmistella laajasti eri tahojen kanssa ja selvittää yksilöintitunnuksen käyttötarkoitukset, todelliset hyödyt ja kustannukset. Myös kansallinen käyttöönotto pitää koordinoida keskitetysti. Mahdolliset päätökset yksilöintitunnuksen ensisijaisuudesta pitää tehdä erikseen.

Muut hallituksen esitystä ja alustavaa asetusluonnosta koskevat huomiot

-

Kysymys vain ministeriöille: Seuraako esitykseen sisällyvistä muutosehdotuksista muutostarpeita hallinnonalanne lainsäädäntöön? Jos kyllä, mihin lakeihin muutoksia on tarpeen tehdä ja onko muutokset tarpeen sisällyttää esitykseen liitelakeina?

-

Informaatio-ohjauksen suunnitelma

Ovatko toimenpidesuositukset oikean suuntaisia? Mitä pidätte erityisen hyvänä tai mitä pidätte tarpeettomana?

-

Millä muilla toimenpiteillä henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä sähköisessä asiointissa, käyntiasioinnissa ja puhelinasioinnissa?

-

Mitä säädosmuutostarpeita tai ohjeistuksia tunnistatte eri toimialoilla tai palveluissa, jotta henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä?

-

Mitä säädosmuutostarpeita tunnistatte, että tunnistustapahtuma olisi tarpeeksi luotettava palvelutapahtumaan nähden ja näettekö tarvetta velvoittaa laajemmin vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöön (millä toimialoilla, missä palveluissa)?

-

Henkilötunnuksen vaihtamiskynnyksen madaltamista koskeva arviomuistio

Kommentit muistioon

Kannatamme henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeen suositusta, että väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 12 §:ää ei muutettaisi, eikä henkilötunnuksen muuttamiskynnystä madallettaisi nykyisestä.

Sved Pirjo
Työeläkevakuuttajat TELA ry